

РОЗРОБКА ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ З ПИТАНЬ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Р.М. Макар¹, В.В. Григор'єв¹, А.В. Беспалов¹, М.С. Мошковський²
(¹Управління пожежної безпеки ГШ ЗС України;
²Центральний науково-дослідний інститут ЗС України)

Проведено аналіз стану з розробкою нормативної бази щодо забезпечення пожежної безпеки у військах. Показана необхідність розробки та наведено характеристику нового нормативного документа "Правила пожежної безпеки у Збройних Силах України".

Вступ. Пожежна безпека у Збройних Силах України (ЗСУ) є одним із важливих складових елементів забезпечення життєдіяльності військ. Сутність заходів забезпечення пожежної безпеки зводиться до створення сприятливих умов для повсякденної діяльності Збройних Сил України, надійного збереження матеріальних засобів, які знаходяться у військах (силах) у місцях постійної дислокації та в польових умовах як за мирного часу, так і на особливий період. Це, зрештою, впливає на виконання завдань Збройними Силами України за призначенням.

Необхідною складовою протипожежного забезпечення є розроблення нормативних документів, які регламентували б правила пожежної безпеки.

На цей час у об'єднаннях, з'єднаннях, військових частинах, установах і організаціях ЗСУ для підтримання пожежної безпеки і організації протипожежного захисту керуються військовими статутами ЗСУ, численними галузевими нормативними документами ЗСУ, які регламентують порядок організації і проведення бойової підготовки, повсякденної діяльності військ (сил), експлуатації, обслуговування, видачу і зберігання озброєння та військової техніки (ОВТ), ракет і боєприпасів, пально-мастильних матеріалів, продовольства, речового майна. Крім того у військах також використовуються загальнодержавні правила пожежної безпеки, державні стандарти, ПУЕ, будівельні норми і правила, ОНТП тощо.

Організаційні питання щодо забезпечення пожежної безпеки у військах (силах) регламентуються, в основному, відповідними наказами, директивами та розпорядженнями Міністра оборони України і начальника Генерального штабу Збройних Сил України [1]. Практика і проведений аналіз показали, що наявність великої кількості керівних і нормативних документів (керівництв, інструкцій, настанов і т.п.), які містять норми і вимоги пожежної безпеки,

ускладнює роботу органів пожежної охорони, командирів (начальників) усіх рівнів щодо організації контролю та підтримання належного протипожежного стану об'єктів Збройних Сил України. Не достатньо забезпечено уніфікації та взаємозв'язку протипожежних вимог різних документів між собою, виникають протиріччя між деякими викладеними в них положеннями [2].

Усе це обумовлює необхідність розроблення єдиного нормативного документа з питань пожежної безпеки для ЗСУ, який усуне зазначені недоліки й вирішить протиріччя, які існують. У “Програмі забезпечення пожежної безпеки в Україні на період до 2010 року”, питанням розробки нормативно-правових актів приділяється значна увага. Зокрема, цією Програмою передбачене розроблення у 2004 – 2006 роках міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України міжгалузевих та галузевих нормативних актів з питань пожежної безпеки, спрямованих на реалізацію державної політики щодо посилення протипожежного захисту в країні. В тому числі нею передбачено розроблення Правил пожежної безпеки для ЗСУ [3].

У зв'язку з зазначеним вище, актуальним є розробка відомчого нормативного документа, що регламентує правила пожежної безпеки для військових частин, закладів, установ, підприємств і організацій Збройних Сил України, які відповідали б сучасним державним нормативним вимогам [4] і були б обов'язковими для виконання службовими особами, усіма військовослужбовцями, працівниками Збройних Сил України, а також іншими особами, що перебувають на території військових об'єктів та містечок на всіх об'єктах ЗСУ. Цей документ повинен враховувати певні особливості військових об'єктів, до яких належать у першу чергу арсенали, бази і склади ракет та боєприпасів; арсенали, бази і склади озброєння і військової техніки; спеціальні фортифікаційні споруди (пункти управління); парки техніки і озброєння військових частин; військові аеродроми та об'єкти Військово-Морських Сил ЗСУ.

Підвищені вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки у ЗСУ зумовлені не тільки тим, що пожежі на них можуть підірвати їх боєготовність і боєздатність, унеможливити виконання військами (силами) бойових завдань, але і призвести до надзвичайних подій з людськими жертвами та значними матеріальними збитками. Завданнями розробки є проаналізувати вимоги нормативних документів, розроблених різними органами військового управління військ (сил), до забезпечення пожежної безпеки на об'єктах ЗСУ; розробити пропозиції щодо структури і змісту правил пожежної безпеки, які були б гармонізовані із сучасною нормативною базою в галузі пожежної безпеки для застосування в ЗСУ; створити зручний в користуванні нормативний документ, який разом з вимогами до пожежної безпеки містить у собі практичні рекомендації командирам військових частин (підрозділів) щодо її організації та зразки необхідних формалізованих документів.

Правила пожежної безпеки у ЗСУ повинні визначати загальні положення, обов'язки командирів, інших посадових осіб та військовослужбовців і працівників ЗСУ стосовно забезпечення пожежної безпеки, організаційні заходи щодо підтримання протипожежного режиму, проведення навчання та протипожежної підготовки, вимоги до утримання будівель і споруд, приміщень, шляхів евакуації, території військових частин, інженерного обладнання, пожежної сигналізації та систем пожежогасіння, водопостачання, первинних засобів пожежогасіння, категорії приміщень за вибухопожежною і пожежною небезпекою. Розроблено основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів загальновійськового призначення, місць зберігання військової техніки та озброєння, військових парків, аеродромів, арсеналів, баз і складів боєприпасів, пально-мастильних матеріалів, спеціальних фортифікаційних споруд. Наведено протипожежні вимоги під час проведення будівельно-монтажних та вогневих робіт, вимоги пожежної безпеки для полігонів, при пересуванні військ, при розташуванні військових частин у польових умовах та ін. У додатках даються рекомендації щодо складання та приклади оформлення основних (типових) документів, які розробляються у військовій частині з питань пожежної безпеки.

Розроблення Правил пожежної безпеки (ПББ) у ЗСУ має сприяти досягненню необхідного рівня знань військовослужбовцями вимог пожежної безпеки на військових об'єктах, покращенню навчання особового складу військових частин та результативності масової роз'яснювальної роботи серед військовослужбовців та населення військових містечок, підвищенню рівня спеціальної підготовки військових пожежних підрозділів, покращенню пожежно-профілактичної роботи у військових частинах в цілому.

Висновок. Результатом зазначених вище заходів повинно стати попередження пожеж у Збройних Силах України, в першу чергу недопущення виникнення надзвичайних ситуацій на арсеналах, базах, складах озброєння, ракет і боєприпасів, пально-мастильних матеріалів, а також створення необхідних умов для безпеки військовослужбовців і працівників ЗСУ та надійного збереження матеріальних засобів у військах (силах).

ЛІТЕРАТУРА

1. *Про заходи щодо організації пожежної охорони в ЗС України: Наказ Міністра оборони України від 18.08.97 № 288.* – К.: МО України, 1998. – 44 с.
2. *Розробка рекомендацій щодо структури та змісту нормативного документу, що регламентує ПББ для ... ЗСУ: Пром. звіт.* – К.: ЦНДІ ЗСУ, 2004. – 423 с.
3. *“Програма забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року” Пожежна безпека. Нормативні акти. Т. 9.* – К.: Пожінформтехніка, 2004. – С. 70 – 89.
4. *НАПБ А.01.001-2004. Правила пожежної безпеки в Україні.*

Надійшло 11.02.2005